

2016-01-14

Förslag till Överenskommelse om samverkan mellan Kristianstads Kommun och den idéburna sektorn i Kristianstad

Bakgrund

2008 fattades ett regeringsbeslut som kom att kallas *Överenskommelsen om ökad samverkan inom det sociala* området mellan regeringen, Sveriges Kommuner och Landsting och den idéburna sektorn. ”Den idéburna sektorn” är ett samlingsbegrepp för organisationer som främjar ett värde, ett mål eller en idé som gynnar allmän- eller medlemsintresset men som inte är ekonomiskt vinstdrivande samt fristående från offentlig sektor. Det kan röra sig om till exempel ideella föreningar, trossamfund eller stiftelser.

2010 gjordes en regional avsiktsförklaring i Skåne inspirerad av den nationella överenskommelsen. Avsiktsförklaringen, kallad *Överenskommelsen Skåne*, gjordes mellan Region Skåne och den idéburna sektorn i Skåne och var resultatet av en flerårig gemensam dialog. Sedan flera år pågår ett arbete att utarbeta överenskommelser i Skånes kommuner där kommunerna och den lokala idéburna sektorn är parter. 2014 antog kommunfullmäktige visionen *Kristianstad 2030 – vi lyfter tillsammans* med de tre ledorden Tillväxt – Tanke – Trivsel. Den lokala överenskommelsen mellan kommunen och den idéburna sektorn är ett viktigt verktyg för att nå visionens målsättning.

Syftet

Överenskommelsen ska bidra till att nå målbilden i vision Kristianstad 2030 – vi lyfter tillsammans.

Överenskommelsen ska bidra till att skapa ett långsiktigt hållbart Kristianstad genom att stärka samspelet mellan den offentliga och idéburna sektorn. Här igenom stärks demokratin, delaktigheten ökas och utanförskapet minskas.

De idéburna organisationernas unika roll

Den idéburna sektorn i Kristianstad utgör en naturlig och kraftfull aktör som ska agera på likvärdiga villkor och tillsammans med samhällets övriga aktörer bidra till samhällsutveckling i Kristianstad. Den idéburna sektorn är inte homogen. Begreppet rymmer många olika verksamheter, såsom till exempel ideella föreningar, ekonomiska

föreningar, kooperativ, samfund och stiftelser. Vissa ser sin roll som folkrörelse, röstbärare och opinionsbildare och bygger sitt arbete i huvudsak på medlemmar och frivilliga. Andra bygger sin verksamhet både på anställd personal och frivilliga.

Det som kännetecknar de idéburna organisationerna är att de frivilligt valt att gå samman kring idé och värdegrund med allmännytta eller medlemsnytta som främsta drivkraft. Eventuella ekonomiska överskott går tillbaka i verksamheten och kommer på så sätt samhället tillgodo.

Oavsett uppdrag och organisationsform erbjuder föreningslivet möjlighet till personlig utveckling, samhörighet och engagemang för den enskilda människan. Organisationerna är mötesplatser där människor kan engagera sig tillsammans för sina intressen och olika samhällsfrågor. De bidrar till att utveckla tjänster i välfärden genom att upptäcka eftersatta behov och kan ofta ge brukares eller anhörigas perspektiv. De idéburna organisationerna bidrar också till att ge människor arbete och kompetensutveckling.

Kristianstads kommuns roll

Överenskommelsen utgår från att kommunen har ett lagstadgat ansvar för stora delar av välfärden.

Kommunen är en politiskt styrd organisation. Kommunen ansvarar för skolor, förskolor, äldreomsorg, socialtjänst, omsorg om personer med funktionsnedsättning, räddningstjänst, planering av byggande, fritid och kultur. Kommunen har också ansvar för parker, gator, vägar, vatten och avlopp och mycket annan teknisk försörjning. Alla kommunala förvaltningar behöver medverka i arbetet med att förverkliga innehållet i överenskommelsen.

Mål

Målet med vår lokala överenskommelse är att genom utvecklad samverkan inom och mellan parterna bidra till att uppnå ”Vision Kristianstad 2030 – vi lyfter tillsammans”.

Målet ska uppnås genom att:

- Skapa förutsättningar och strukturer för dialog och samverkan mellan parterna
- Stärka idéburna organisationers roll som opinionsbildare
- Öka organisationernas möjlighet att vara en aktör i samhällsutvecklingen
- Utveckla nya samarbetsformer mellan kommunen och den idéburna sektorn till exempel idéburet- offentligt partnerskap (IOP).

Sex principer för ett gemensamt förhållningssätt

Ett gemensamt förhållningssätt underlättar samarbete. Därför har representanter för Kristianstads kommun och idéburna organisationer enats om sex principer med utgångspunkt från den nationella och regionala överenskommelsen.

1. Principen om öppenhet och insyn

Samverkan i ömsesidigt förtroende bygger på öppenhet och tillgänglig information. Principen om öppenhet ska tillämpas på ett sätt som inte är till skada för människor, samverkanspartners eller organisationens inre demokrati.

Genom öppenhet och insyn skapas möjlighet till förståelse för varandras handlingar och beslut. Detta kräver och ger förutsättningar för en ömsesidig respekt för att kommunen och de idéburna organisationerna kan ha olika synsätt i sak- liksom principfrågor. Öppenhet och insyn ska föregå beslut, men parterna bestämmer själva gränserna för sin öppenhet.

2. Principen om självständighet och oberoende

De idéburna organisationernas oberoende roll är en förutsättning för opinionsbildande och röstbärande verksamhet och bidrar till att fördjupa och utveckla demokratin.

Idéburna organisationers verksamhet vilar på ett självpåtaget uppdrag som bygger på organisationens värdegrund. Varje organisation är en självständig röstbärande, också i samverkan med andra aktörer.

Utan risk för ekonomiska eller andra sanktioner i relationen till kommunen ska de idéburna organisationerna kunna vara kritiskt granskande och opinionsbildande.

3. Principen om dialog

Den idéburna sektorn bidrar till att öka demokratiskt deltagande och medborgarnas inflytande.

Dialogen mellan parterna ska höja kvalitén på parternas beslutsunderlag genom ömsesidig förståelse för varandras förutsättningar och skapa förståelse och förtroende för varandra. Dialogen ska präglas av ansvar och ömsesidighet, utgå från bådadas förutsättningar och tillvarata bådadas perspektiv och kompetens.

En effektiv dialog mellan kommunen och de idéburna organisationerna ska vara öppen, inkluderande och återkommande.

4. Principen om långsiktighet

För att skapa en väl fungerande samverkan mellan kommunen och de idéburna organisationerna är det viktigt att de idéburna aktörerna har möjlighet att, i så stor utsträckning som möjligt, driva sina verksamheter med framförhållning och långsiktighet. Det bör även finnas en långsiktighet i själva samverkansformerna mellan kommunen och de idéburna organisationerna.

5. Principen om kvalitet

Det gemensamma målet för samverkan mellan de idéburna organisationerna och kommunen är att samverkan ska bidra till ökade värden för invånare och andra som vistas i Kristianstads kommun. Samverkan håller en hög kvalitet när den är organiserad och genomförs på ett sådant sätt att den i så stor utsträckning som möjligt bidrar till detta gemensamma mål. En samverkan av god kvalitet genomförs med respekt för de båda parternas värdegrunder.

6. Principen om mångfald

Människors olikheter är en tillgång för välfärd och utveckling för såväl individen, organisationerna som samhället.

En mångfald av idéburna organisationer är bra för innovationskraften i Kristianstad och bidrar till att fler individer får möjlighet att påverka sina liv. Det är därför viktigt att skapa ett klimat där många olika sorters organisationer bildas, tillåts växa och kan hjälpa varandra att utvecklas. Ett sådant klimat grundar sig på en öppenhet för olikheter som möjliggör att olika kompetenser tas tillvara.

Anslutning

En idéburen organisation som väljer att ansluta sig till den lokala överenskommelsen ställer sig bakom överenskommelsen i sin helhet. Varje organisation beslutar självständigt om man vill ansluta sig. Kristianstads kommun behandlar organisationer som väljer att inte ansluta sig likvärdigt som anslutna. Överenskommelsen ersätter inte andra gällande avtal mellan Kristianstads kommun och idéburna organisationer.

Organisation

För överenskommelsearbetet tillsätts en styrgrupp som består 10 ledamöter varav hälften utses av Kristianstads kommun och hälften representerar den idéburna sektorn.

Styrgruppens uppdrag är att besluta om en tidsatt handlingsplan, kommunicera, implementera och förankra överenskommelsen samt ansvara för kontinuerlig uppföljning och utvärdering av överenskommelsen.

Uppföljning och utvärdering

Överenskommelsen ska kontinuerligt följas upp och extern utvärdering skall ske 2020 och därefter vid behov revideras.

Begreppsdefinition

Förening: En förening är en sammanslutning av fysiska och/eller juridiska personer som tillsammans verkar för ett gemensamt ändamål. De vanligast förekommande typerna av föreningar är de ideella- och ekonomiska föreningarna. Det finns även andra föreningar som är grundade på särskilda lagar, förordningar eller föreskrifter. En förening kan vara en juridisk person om den har styrelse, stadgar och medlemmar. För vissa föreningar som exempelvis de ekonomiska föreningarna, krävs även en registrering hos Bolagsverket."

Civilsamhället eller det *civila samhället* är den del av samhället där människor hjälper varandra utan inblandning av staten. Exempel på aktörer inom det civila samhället är individer och olika privata sammanslutningar såsom välgörenhetsorganisationer, kyrkor, hembygdsföreningar, idrottsföreningar, privata stiftelser och andra institutioner som är fristående från offentlig sektor.

Idéburen sektor: Den idéburna sektorn omfattar organiserade verksamheter som bygger på demokratiska värderingar samt gynnar samhälls- eller medlemsintresset. Verksamheterna är organisatoriskt fristående från den offentliga sektorn och bedrivs i icke vinstutdelande föreningar, kooperativ, samfund, stiftelser eller liknande sammanslutningar.

Idéburet offentligt partnerskap, IOP: Ett IOP är en icke marknadsbaserad samverkansrelation mellan en offentlig enhet och en eller möjligen några idéburna organisationer och fokuserar på en specifik verksamhet. Partnerskapsrelationen är möjlig då:

- Verksamheten sker på initiativ av den idéburna sektorn
- Verksamheten är ett led i att förverkliga ett politiskt program eller plan, där de idéburna organisationerna särskilt nämns, exempelvis en lokal överenskommelse
- Verksamheten inte kan ses som en del av det normerade föreningsbidraget
- Det inte finns en marknad eller konkurrenssituation att vårda
- Bägge parter är med och finansierar insatsen (via pengar eller andra insatser)
- Verksamheten inte detaljregleras från den offentliga enheten

Ett idéburet offentligt partnerskap bör ingås när:

- Verksamheten bidrar till lokal utveckling och delaktighet i samhället
- Varken den offentliga organisationen eller den idéburna organisationen vill göra den idéburna organisationen till underleverantör, utan istället en fortsatt fri och självständig aktör.